

En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:211 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, en följdmotion med fyra yrkanden, två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007 och tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008.

Propositionens bedömningar och förslag syftar till att säkerställa en väl fungerande organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Enligt regeringens förslag bör privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning än i dag ges möjlighet att få stöd för att delta i smittskydds- och jourberedskap och få statligt stöd för djurhälsovård och djursjukvård i områden där det inte är möjligt att bedriva lönsam veterinär verksamhet utan stöd. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas, och såväl den statliga distriktsveterinärorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen. Även fortsättningsvis kommer det att finnas behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälso- och djursjukvård av lantbrukets djur och bedriva vård av hästar och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå.

Av EG-lagstiftningen följer att ett flertal myndighetsutövande uppgifter ska utföras av en officiell veterinär. I propositionen lämnas förslag till en ny lag om officiella veterinärer som gör att privatpraktiserande veterinärer kan förordnas som officiella veterinärer.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010. Ett förslag om att veterinärer som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer ska omfattas av offentlighets- och sekretesslagen har av lagtekniska skäl överlämnats till kulturutskottet för att behandlas av riksdagen senare i höst.

Enligt regeringens förslag bör ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter i samband med kontrollen av djurskyddet vid tävlingar med djur stärkas och förtydligas.

Utskottet ställer sig bakom de bedömningar som regeringen gjort i propositionen, tillstyrker regeringens förslag och avstyrker motionsyrkandena. I betänkandet finns fyra reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Bakgrund	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	11
En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar	11
Jordbruksverkets roll	16
Privatpraktiserande veterinärer ska kunna förordnas som officiella veterinärer	18
Reservationer	22
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s, v, mp)	22
2. Veterinär service i hela landet, punkt 2 (s, v, mp)	22
3. Jordbruksverkets roll, punkt 4 (s, v, mp)	23
4. Officiella veterinärer, punkt 6 (s, v, mp)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Propositionen	25
Följdmotionen	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	26
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	26
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	27

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ21 yrkande 1.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Veterinär service i hela landet

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ460, 2008/09:MJ21 yrkande 2, 2008/09:MJ207 och 2008/09:MJ367.

Reservation 2 (s, v, mp)

3. Privatisering av den veterinära vården

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:MJ456 yrkande 5 och 2008/09: MJ494 yrkande 14.

4. Jordbruksverkets roll

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ21 yrkande 3.

Reservation 3 (s, v, mp)

5. Lagförslagen m.m.

Riksdagen

1. antar regeringens förslag till

a) lag om officiella veterinärer,

b) lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor,

c) lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),

d) lag om ändring i epizootilagen (1999:657),

e) lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804),

f) lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.,

g) lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

2. godkänner vad regeringen föreslår om disposition av avgiftsintäkter för utbildning av officiella veterinärer (avsnitt 9.4). Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:211 punkterna 1–7 och 9.

6. Officiella veterinärer

Riksdagen avslår motion 2008/09:MJ21 yrkande 4.

Reservation 4 (s, v, mp)

Stockholm den 24 september 2009

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Bengt-Anders Johansson (m), Bo Bernhardsson (s), Anita Brodén (fp), Sofia Arkelsten (m), Jan-Olof Larsson (s), Irene Oskarsson (kd), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Erik A Eriksson (c), Tina Ehn (mp), Staffan Appelros (m), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2008/09:211 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, en följdmotion med fyra yrkanden, två motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2007 och tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2008. Motionsförslagen och regeringens förslag till riksdagsbeslut återfinns i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag återfinns i *bilaga 2*.

Förslagen har granskats av Lagrådet. Lagrådet har förslagit vissa ändringar. Regeringen har delvis följt förslagen.

I propositionen föreslås en ändring i offentlighets- och sekretesslagens (2009:400) bilaga. Dessa bestämmelser är också föremål för ändringsförslag i proposition 2008/09:195 Utveckling för oberoende och kvalitet – Radio och tv i allmänhetens tjänst som behandlas av kulturutskottet och som riksdagen ska besluta om senare under hösten 2009. Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att överlämna lagförslaget i denna del till kulturutskottet (prot. 2008/09:44). För att uppnå en lagteknisk samordning mellan lagförslagen i dessa delar kommer dessa bestämmelser att behandlas i kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU3.

Bakgrund

Inledning

Den statliga distriktsveterinärorganisationen har under en längre tid varit föremål för kritik. Bland andra har Riksdagens revisorer riktat kritik mot distriktsveterinärorganisationen och organisationen av viss veterinär myndighetsutövning (rapport 2002/03:4, 2002/03:RR12). Mot bakgrund av denna kritik gav riksdagen regeringen tillkänna att en utredning bör tillsättas i enlighet med Riksdagens revisorers förslag (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230). Den dåvarande regeringen uppdrog åt en särskild utredare att utreda organisationen av den veterinära fältverksamheten och viss veterinär myndighetsutövning (dir. 2005:71). I direktiven angavs att målsättningen är att det ska finnas en väl fungerande organisation, organiserad på ett samhällsekonomiskt sätt, och att konkurrensneutralitet mellan olika veterinärkategorier ska eftersträvas. Utredningen, som antog namnet Veterinärutredningen, överlämnade sitt betänkande Veterinär fältverksamhet i nya former (SOU 2007:24) i mars 2007. Betänkandets förslag vad avser tillsyn över veterinär verksamhet har behandlats i propositionen Verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård (prop. 2008/09:94, bet. 2008/09: MJU20, rskr. 2008/09:197).

I remissyttrandena framkom kritik mot Veterinärutredningens förslag. Regeringen gav därför Statens jordbruksverk och Livsmedelsverket i uppdrag att vidare utreda den veterinära organisationen (dnr Jo2008/1782). Uppdraget redovisades i en skrivelse ingiven av Jordbruksverket (dnr Jo2008/2384) den 1 september 2008.

Konkurrensverket har i det s.k. Almedagsuppdraget (dnr N2008/5153) fått i uppdrag att till regeringen lämna konkreta förslag på åtgärder som stärker konkurrensen. Verket har slutredovisat uppdraget i rapporten Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4). I rapporten konstaterar Konkurrensverket att det finns konkurrenssnedvridningar på veterinärmarknaden. För att komma till rätta med dessa föreslår Konkurrensverket bl.a. att Jordbruksverkets producentroll bör avskiljas från dess myndighetsuppgifter inom djursjukvården, att Jordbruksverkets djursjukvård för sällskapsdjur och hästar ska avvecklas, att det bör underlättas för verkets veterinärer att starta egna företag samt att reglerna för bidragsberättigad djursjukvård åt lantbrukare bör göras konkurrensneutrala.

Kritik har även under en längre tid framförts mot bestämmelserna om djurskyddskontroll vid tävlingar med djur. Det gäller framför allt bestämmelserna i 33 § djurskyddsförordningen (1988:539) om förordnad veterinärs medverkan vid tävlingar. Riksdagen har i ett tillkännagivande (rskr. 2000/01:141) gett regeringen i uppdrag att se över 33 § djurskyddsförordningen i syfte att förenkla systemet med förordnande av tävlingsveterinärer och därmed minska kostnaderna för arrangörerna.

Mot denna bakgrund beslutade den dåvarande regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppgift att se över den nuvarande djurskyddskontrollen vid tävlingar med djur och överväga hur denna bör vara uppbyggd (dir. 2006:95). Utredningen, som antog namnet Tävlingsdjursutredningen, överlämnade den 21 november 2007 sitt betänkande Bättre djurskydd – mindre krångel (SOU 2007:86).

Utgångspunkter för ett offentligt åtagande

Staten har sedan länge påtagit sig ett ansvar för djurens hälso- och sjukvård och därmed även för organisationen av veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Detta ansvar är kopplat till målsättningar om gott djurskydd, god djurhälsa, gott smittskydd, god folkhälsa och säkra livsmedel. Målen har kommit till uttryck i olika skrivelser och i lagstiftning på dessa områden.

I samhället finns en utvecklad förståelse för att det är viktigt att vi värnar om djuren. Enligt djurskyddslagen (1988:534) ska djur behandlas väl och skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Av lagen framgår bl.a. att ett djur som är sjukt, skadat eller på annat sätt uppvisar tecken på ohälsa snarast ska ges nödvändig vård. Djurskydd och djurhälsa hänger således ihop.

För att uppnå ett gott djurskydd och en god djurhälsa krävs ett gott smittskydd. Ett gott smittskydd har också betydelse för folkhälsan. Det finns smittämnen som på ett naturligt sätt kan spridas mellan djur och människa (zoonoser), ofta via animaliska livsmedel men också direkt från djur till människa. Många zoonoser kan leda till allvarlig sjukdom hos människor, t.ex. salmonella och tuberkulos.

Utbrott av smittsamma djursjukdomar kan få stora samhällsekonomiska konsekvenser. Sjukdomar kan orsaka ekonomiska förluster för djurägaren till följd av bl.a. produktionsstörningar i form av nedsatt tillväxt hos djuren, nedsatt produktion av mjölk eller ägg och dödsfall. Även ett begränsat utbrott av en epizooti, dvs. en sådan allvarlig sjukdom hos djur som har potential att genom smitta spridas till ett stort antal djur, får i regel stora konsekvenser. Med ett utbrott följer bl.a. kraftigt förhöjd provtagningsverksamhet, att gårdar ska spärras av och djur avlivas och att utrymmen ska desinficeras. Dessa åtgärder innebär inte bara kostnader för den enskilde djurägaren utan också för samhällsekonomin i stort.

Målsättningarna om att förebygga och bekämpa smittsamma djursjukdomar har kommit till uttryck i bl.a. epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. samt i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. Bestämmelser finns även i smittskyddslagen (2004:168), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa samt i miljöbalken. I dessa lagstiftningar regleras åtgärder för att förhindra smittspridning mellan djur och från djur till människor, för att minska skadeverkningarna av smittämnen samt för att säkerställa att läkemedel till djur används på ett korrekt sätt och att rests substanser kontrolleras.

Lagstiftningen är i stor utsträckning harmoniserad inom EU och också beroende av internationella åtaganden. För att kraven i ovan nämnda lagstiftningar ska kunna uppfyllas krävs en fungerande hälso- och sjukvård för djur samt en fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Problem med den nuvarande organisationen

Sedan distriktsveterinärorganisationen ombildades 1995 har det funnits ett missnöje med statsmakternas sätt att utforma villkoren för distriktsveterinärerna och de privatpraktiserande veterinärerna. Riksdagens revisorer har bl.a. riktat kritik mot distriktsveterinärorganisationen och organisationen av viss veterinär myndighetsutövning. Denna kritik föranledde riksdagen att ge regeringen tillkänna att en utredning bör tillsättas i enlighet med Riksdagens revisorers förslag (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230). Missnöjet mot distriktsveterinärorganisationen har också kommit till uttryck i anmälningar till Justitieombudsmannen och i skrivelser till Konkurrensrådet. Även Konkurrensverket har i sin rapport Åtgärder för bättre konkur-

rens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4) konstaterat att det finns anledning att vidta åtgärder för att förbättra konkurrensen på veterinärmarknaden.

Den kritik som har framförts under årens lopp har framför allt handlat om konkurrenssituationen på veterinärmarknaden. Dels kritiseras det statliga anslaget till distriktsveterinärorganisationen, dels det faktum att Statens jordbruksverk i vissa avseenden har dubbla roller när det gäller veterinär verksamhet. Bland annat har verket det övergripande ansvaret för tillsyn över veterinär yrkesutövning samtidigt som myndigheten bedriver egen veterinär verksamhet.

Kritik har även framförts gällande bestämmelserna om de myndighetsutövande arbetsuppgifterna och då framför allt bestämmelserna om den veterinära djurskyddskontrollen vid tävlingar med djur. Missnöjet har till största delen gällt kravet på att veterinären ska anställas av den centrala myndigheten och inte förordnas. Riksdagen har i ett tillkännagivande gett regeringen i uppdrag att se över 33 § djurskyddsförordningen (1988:539) för att förenkla systemet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen görs bedömningar och lämnas förslag som syftar till att säkerställa en väl fungerande organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

Regeringen bedömer att privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning än i dag bör ges möjlighet att få stöd för att delta i smittskydds- och jourberedskap och få statligt stöd för djurhälsovård och djursjukvård i områden där det inte är möjligt att bedriva lönsam veterinär verksamhet utan stöd. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas, och såväl den statliga distriktsveterinärorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen. Regeringen bedömer att det även fortsättningsvis kommer att finnas behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. Organisationen bör dock inte vara större än vad som krävs för att upprätthålla dessa mål. Statens jordbruksverk bör under vissa förutsättningar bjuda ut distriktsveterinärstationer till försäljning. Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälso- och djursjukvård av lantbrukets djur och bedriva vård av hästar och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå.

Jordbruksverket bör vidare vidta ytterligare åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet.

Av EG-lagstiftningen följer att ett flertal myndighetsutövande uppgifter ska utföras av en officiell veterinär. I propositionen lämnas förslag till en ny lag om officiella veterinärer som gör att privatpraktiserande veterinärer kan förordnas som officiella veterinärer. Lagen ska tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet.

Lagen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om bl.a. vilka skyldigheter som officiella veterinärer har, återkallelse av förordnanden och om avgifter. Det föreskrivs vidare att bestämmelserna i förvaltningslagen (1986:223) om bl.a. jäv, parterers rätt att få del av uppgifter och om motivering av beslut ska gälla.

Det föreslås även att veterinärer som har förordnats enligt lagen om officiella veterinärer ska omfattas av den tidigare föreslagna offentlighets- och sekretesslagen, med följd att veterinären blir skyldig att tillämpa offentlighetsprincipen samt att veterinären vid tillämpningen av offentlighets- och sekretesslagen ska jämföras med en myndighet. De beslut som officiella veterinärer fattar ska kunna överklagas. Det föreslås därför även överklagandebestämmelser i ett flertal lagar. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2010.

Regeringen bedömer vidare att ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter i samband med kontrollen av djurskyddet vid tävlingar med djur bör stärkas och förtydligas. Bland annat bör Jordbruksverket ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett system med utökad egenkontroll vid tävlingar med djur och att analysera hur besiktningen av djur före tävling ska gå till.

Utskottets överväganden

En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att propositionen ska avslås (s, v, mp), om att bevara den nationella strukturen med distriktsveterinärer (s, v, mp), om vikten av en veterinär service-verksamhet i hela landet (s), om att de statliga veterinärerna bör privatiseras (m) och om lika villkor för Sveriges veterinärer (m).

Jämför reservationerna 1 (s, v, mp) och 2 (s, v, mp).

Bakgrund

Bristande konkurrens på veterinärmarknaden

Enligt propositionen är strukturen på den svenska veterinärmarknaden relativt heterogen med aktörer av många olika slag och storlek och med varierande ägarstruktur. En stor grupp är de privatpraktiserande egenföretagarna. De bedriver inte sällan sin verksamhet i konkurrens med distriktsveterinärerna. Den statliga distriktsveterinärorganisationen är den enskilt största aktören på marknaden för primär djursjukvård. Enligt Jordbruksverket svarade distriktsveterinärerna 2007 för ca 12 % av omsättningen i den samlade veterinärsektorn. Distriktsveterinärerna är rikstäckande och bedriver blandad verksamhet för alla djurslag, inklusive veterinär fältverksamhet under nätter och helger för akuta fall. Distriktsveterinärerna är därigenom en betydande aktör på de regionala veterinärmarknaderna och har en dominerande ställning på marknaderna för veterinär fältverksamhet i stora delar av landet. Tillgängliga data visar på att konkurrensen på veterinärmarknaden är svag.

Olika ekonomiska villkor inom jourverksamheten

En av distriktsveterinärorganisationens uppgifter är att svara för en riks- och dygntäckande djursjukvård. Privatpraktiserande veterinärer har inte någon skyldighet att ge service dygnet runt, men enligt propositionen förekommer det att privatpraktiserande veterinärer upprätthåller jourverksamhet. Det faktum att distriktsveterinärorganisationen får statligt stöd för att bedriva jourverksamhet och inte privatpraktiserande veterinärer har skapat ett missnöje hos privatpraktiserande veterinärer.

Risk för korssubventionering av distriktsveterinär verksamhet med sällskapsdjur och häst

Den privata veterinärsektorn har byggts upp i huvudsak sedan 1970-talet. Dessförinnan bestod marknaden främst av distriktsveterinärer. Av tradition har distriktsveterinärerna främst tillhandahållit hälso- och sjukvård för lantbrukets djur och häst. Veterinärtjänster för sällskapsdjur har däremot främst tillhandahållits av privatpraktiserande veterinärer även om betydande regionala skillnader finns. Under senare tid har distriktsveterinärerna ökat sin verksamhet med sällskapsdjur och häst. Denna verksamhet har ökat i takt med att lantbruksdjuren blivit färre och besättningarna större. Antalet hästar och sällskapsdjur har samtidigt ökat markant under senare år.

Jordbruksverket uppskattar distriktsveterinärernas andel av marknaden för sällskapsdjur och häst till något mindre än 10 % samtidigt som mer än 60 % av organisationens intäkter härrör från verksamhet med dessa djur. De statliga distriktsveterinärernas ökade verksamhet med sällskapsdjur och häst har gett upphov till kritik på grund av risken för korssubventionering, dvs. att allmänna medel kan användas för att subventionera distriktsveterinärernas konkurrensutsatta verksamhet.

Det statliga anslaget till distriktsveterinärorganisationen är avsett som en ersättning till Jordbruksverket för att distriktsveterinärerna utför vissa samhällsnyttiga veterinärtjänster. I dagsläget är det dock svårt att utreda i vilken utsträckning som detta sker eller om medlen också används för övrig verksamhet, t.ex. för vård av sällskapsdjur. Riksrevisionen har efterlyst tydligare kriterier för hur anslaget används och pekat på behovet av en tydligare verksamhetsplanering hos Jordbruksverket som underlag för styrning och uppföljning.

Veterinär myndighetsutövning

De officiella veterinäruppgifterna utförs i dag av statligt anställda veterinärer. Med officiella veterinäruppgifter menas myndighetsåtgärder som krävs enligt EG:s regler såsom att utfärda intyg inför export samt att besiktiga djur och djurkroppar före och efter slakt. Enligt EG-lagstiftningen är den veterinär som den behöriga myndigheten förordnar officiell veterinär.

Det nuvarande regelverket kräver att veterinärer anställs av den centrala myndigheten, dvs. Jordbruksverket eller Livsmedelsverket, för att kunna förordnas som officiell veterinär.

Uppgifter som ban- och tävlingsveterinär utförs i dag av veterinärer anställda av Jordbruksverket. Kravet på statlig anställning beror på att ban- och tävlingsveterinärerna har befogenhet att vid behov t.ex. helt stoppa en tävling eller utesluta ekipage från att tävla, vilket utgör myndighetsutövning mot enskild. I 11 kap. 6 § regeringsformen föreskrivs att det krävs stöd i lag för att överlämna sådana uppgifter till enskilda. Sådant stöd saknas dock i djurskyddslagen, varför det för närvarande saknas möjlighet för verket att förordna andra än statligt anställda veterinärer som ban- och tävlingsveterinär. Kravet på statlig anställning är den främsta anledningen till

det missnöje som finns med de nuvarande bestämmelserna gällande ban- och tävlingsveterinärer och tillämpningen av dessa. Kritikerna har bl.a. framfört att bestämmelserna innebär en onödig byråkratisering som medför alltför höga kostnader för tävlingsarrangörerna och därmed även för tävlingsdeltagarna.

Propositionen

Regeringen bedömer att för att uppnå en effektivare organisation än i dag bör privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning beredas möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskap. Privatpraktiserande veterinärer bör även kunna få statligt stöd för djurhälsovård och djursjukvård i områden där det inte är möjligt att bedriva lönsam veterinär verksamhet utan stöd.

Det finns ett fortsatt behov av statligt stöd för att upprätthålla smittskydds- och jourberedskap och tillfredsställande veterinär service i hela landet. Den stödberättigade verksamheten bör upphandlas, och såväl den statliga distriktsveterinärorganisationen som privatpraktiserande veterinärer bör kunna delta i upphandlingen och erbjudas möjlighet att teckna avtal med Statens jordbruksverk.

Det kommer att finnas ett fortsatt behov av en statlig veterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. Distriktsveterinärorganisationen bör dock endast finnas i den omfattning som behövs för att säkerställa dessa mål.

Jordbruksverket bör bjuda ut distriktsveterinärstationer till försäljning dels i områden där det inte finns behov av distriktsveterinärstationer för att uppfylla det offentliga åtagandet, dels i områden där distriktsveterinärer vill ta över verksamheten och driva den i privat regi.

Distriktsveterinärorganisationen bör, på de ställen där den finns, utan begränsningar kunna ägna sig åt djurhälsovård och djursjukvård av lantbrukets djur. Den bör då också kunna bedriva veterinär service gällande häst och sällskapsdjur på en fastställd primärvårdsnivå. Distriktsveterinärorganisationens verksamhet bör fastställas i förordning, och dess verksamhet avseende hälso- och sjukvård för häst och sällskapsdjur bör ytterligare preciseras genom beslut av Jordbruksverket.

Motionerna

Enligt motion 2008/09: MJ21 (s, v, mp) yrkande 1 bör riksdagen avslå regeringens proposition 2008/09:211. Att regeringen är villig att lägga ut så vitala delar som smittskyddsberedskap på privata aktörer är inte rimligt – det är en vital del i svensk krisberedskap. I motionen anförs vidare att den nationella strukturen med distriktsveterinärer bör bevaras för att garantera en verklig smittskyddsberedskap (yrkande 2).

Den privatisering av veterinärerna som regeringen flaggar för riskerar enligt motion 2007/08:MJ456 (s) yrkande 5 att förminska djurskyddet och den kvalificerade djurhållning som har gjort oss till en förebild inom EU. Om enbart privata aktörer tar över riskerar vissa delar av landet att få en bristande veterinär vård. Även i motion 2008/09:MJ494 (s) yrkande 14 framhålls vikten av en veterinär serviceverksamhet i hela landet.

Enligt motion 2007/08:MJ460 (m) och motion 2008/09:MJ207 (m) är det angeläget att avveckla statens engagemang som företagare. Det bör övervägas om de statliga veterinärerna ska privatiseras. Sveriges veterinärer bör enligt motion 2008/09:MJ367 (m) få lika villkor med möjlighet för privata veterinärer att utföra myndighetsuppdrag.

Utskottets ställningstagande

Målsättningen är att det ska finnas en väl fungerande organisation, organiserad på ett sätt som är samhällsekonomiskt försvarbart, för veterinär service i hela landet dygnet runt och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar. Utskottet anser i likhet med regeringen att ett system med enbart privatpraktiserande veterinärer i en bekämpandesituation blir alltför sårbart. För att det ska vara möjligt att upprätthålla ett gott djurskydd måste det finnas tillgång till veterinärer i hela landet, och för lantbrukets djur och häst måste det finnas tillgång till veterinär fältverksamhet. I befolknings- och djurglesa områden är det svårt att få ett tillräckligt kundunderlag för att bedriva lönsam veterinärverksamhet. En helt privat lösning är således inte förenlig med de målsättningar som finns för djurskydd och för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar.

I likhet med regeringen bedömer utskottet därför att det även i fortsättningen behövs ett statligt stöd av nuvarande omfattning för att upprätthålla tillfredsställande veterinär service i enlighet med samhällets mål. Det statliga stödet bör, liksom i dag, gå till beredskapen för utbrott av smittsamma djursjukdomar och djursjukvården under jourtid. Det bör även finnas möjlighet att få statlig ersättning för djursjukvård och djurhälsovård i områden där det är svårt att upprätthålla en tillfredsställande veterinär service utan statligt stöd, vanligen i djurglesa områden.

Utskottet bedömer vidare att det även framöver kommer att finnas ett behov av en statlig distriktsveterinärorganisation för att säkerställa en väl fungerande organisation vid utbrott av smittsamma djursjukdomar och vård av djur i hela landet dygnet runt. En helt privat lösning förväntas inte kunna tillgodose de höga ambitioner som staten har vad gäller smitt- och djurskydd. För att uppnå en effektivare organisation än i dag bör emellertid privatpraktiserande veterinärer i större utsträckning beredas möjlighet att delta i smittskydds- och jourberedskapen. Det bör även bli möjligt för privatpraktiserande veterinärer att verka i områden där det inte går att bedriva lönsam djurhälsovård och djursjukvård utan statligt stöd. För att

åstadkomma denna ökade effektivitet bör även privatpraktiserande veterinärer kunna få del av det statliga stöd som Jordbruksverkets distriktsveterinäravdelning erhåller i dag.

Privatpraktiserande veterinärer bör som regeringen anför även ges möjlighet att förordnas som officiella veterinärer och därmed utföra uppgifter som i dag är i princip förbehållna distriktsveterinärer.

Ersättningen för att ingå i organisationen för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, för jourberedskap och för verksamhet i djurglesa områden bör bestämmas genom offentlig upphandling. Ersättning kommer att utgå dels för att finnas tillgänglig och vara beredd att åta sig uppdrag under jourtid och vid utbrott av smittsam djursjukdom, dels för den tid som veterinären deltar i en beredskapsorganisation vid utbrott. Dessutom ska driftsstöd kunna lämnas för veterinär service i bl.a. djurglesa områden.

Ett förfarande med offentlig upphandling av all verksamhet i landet som får statlig ersättning för beredskap vid utbrott av smittsamma djursjukdomar, för jourberedskap och för verksamhet i djurglesa områden innebär enligt utskottets bedömning en rimlig avvägning mellan statens ansvar att säkerställa att statens mål rörande verksamheten uppnås och behovet av ett konkurrensneutralt system. Visserligen kommer ett system med upphandling innebära ökade administrativa kostnader för Jordbruksverket, men bedömningen är att upphandlingen av den verksamhet som ligger i det offentliga åtagandet kommer att innebära lägre kostnader för staten än i dagsläget för denna verksamhet. Den totala kostnaden bedöms därför inte öka. Systemet med upphandling innebär också administrativa kostnader för de veterinära företagen och för distriktsveterinärorganisationen. Utskottet och regeringen anser dock att detta mer än väl bör uppvägas av att de konkurrenssnedvridningar som finns i dagens system motverkas med det föreslagna upphandlingssystemet.

Mot bakgrund av vad som nu anförts ställer sig utskottet bakom regeringens proposition och avstyrker därmed motion 2008/09: MJ21 (s, v, mp) yrkande 1. Utskottet föreslår med det anförda även att motionerna 2007/08: 456 (s) yrkande 5, 2008/09: MJ21 (s, v, mp) yrkande 2 och 2008/09: MJ494 (s) yrkande 14 avslås. Även motionerna 2007/08: MJ460 (m), 2008/09: MJ207 (m) och 2008/09: MJ367 (m) bör med vad som nu anförts lämnas utan vidare åtgärd.

Jordbruksverkets roll

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om Jordbruksverkets olika roller (s, v, mp).

Jämför reservation 3 (s, v, mp).

Propositionen

Regeringen anför i propositionen att Jordbruksverket bör vidta ytterligare åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet. Bland annat bör en annan avdelning på Jordbruksverket än distriktsveterinärerna tilldelas rollen som beställare av veterinära tjänster. Jordbruksverket bör ges i uppdrag att i samverkan med Konkurrensverket följa och utvärdera utvecklingen på veterinärmarknaden och årligen rapportera denna i samband med årsredovisningen.

Motionen

Jordbruksverkets olika roller och verksamheter bör enligt motion 2008/09: MJ21 (s, v, mp) yrkande 3 tydligt separeras för att öka förtroendet för myndigheten.

Utskottets ställningstagande

Jordbruksverket har ett övergripande ansvar för djurens hälso- och sjukvård, för smittskyddet för djur och för veterinär yrkesutövning. I detta ansvar ingår att se till att det finns tillgång till djursjukvård i hela landet och att följa utvecklingen på veterinärmarknaden. Jordbruksverket har även det centrala tillsynsansvaret över veterinär yrkesutövning. Som tidigare har framgått bedrivs djurens hälso- och sjukvård såväl av privata företag som av veterinärer anställda i Jordbruksverket. Det innebär att Jordbruksverket är den centralt ansvariga tillsynsmyndigheten över privatpraktiserande veterinärer, vilka även är konkurrenter till verket. Detta har som anförts i propositionen gett upphov till misstankar om att distriktsveterinärerna kan få tillgång till information som inhämtats i andra delar av verket och som t.ex. gäller kund- och driftsförhållanden hos privatpraktiserande konkurrenter. Enbart det förhållandet att det finns sådana misstankar skapar tillsynsmyndigheten och försvårar ett effektivt tillsynsarbete samt bidrar till ett försämrat samarbetsklimat på veterinärmarknaden. Flera remissinstanser har också påpekat det olämpliga i denna organisation. Konkurrensverket menar dessutom, såväl i remissyttranden som i sin rapport Åtgärder för bättre konkurrens (Konkurrensverkets rapportserie 2009:4) att Jordbruksverkets producentroll i fråga om veterinärservice bör skiljas från dess myndighetsuppgifter inom djursjukvården.

I budgetpropositionen för 2010 redovisas att i utredningsbetänkandet Trygg med vad du äter – Nya myndigheter för säkra livsmedel och hållbar produktion (SOU 2009:8) föreslås bl.a. att en ny livsmedelssäkerhetsmyndighet ska bildas. Regeringen anser enligt budgetpropositionen inte att tillräckliga skäl föreligger för en så omfattande förändring av myndighetsstrukturen inom jordbruks- och fiskeområdet och avser därför inte att genomföra förslaget. Regeringen bedömer att de förändringar som föreslås och vad som anförts avseende Statens jordbruksverk i propositionen En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar (prop. 2008/09:211) är tillräckligt för att tillfredsställande hantera de problem som aktualiserats genom riksdagens tillkännagivande (bet. 2002/03:MJU10, rskr. 2002/03:230).

Som anförts i den nu aktuella propositionen bör den nuvarande myndighetsorganisationen på området behållas. Utskottet instämmer i att det bör vara möjligt att inom Jordbruksverket skapa en organisation som tydliggör ansvarsförhållandena i högre grad än i dag. I propositionen redovisas att Jordbruksverket redan har vidtagit åtgärder för att separera distriktsveterinärverksamheten från verkets övriga verksamhet. Enligt regeringen är distriktsveterinäravdelningen utformad så att den uppfyller de krav som ställs enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), som ersatt den tidigare gällande sekretesslagen (1980:100), för att en enhet ska anses vara en särskild verksamhetsgren som är självständig i förhållande till övriga delar av myndigheten (jämför prop. 2008/09:150 s. 360). Detta innebär bl.a. att distriktsveterinäravdelningen inte har tillgång till sekretessbelagd information i t.ex. djursjukdatasystemet. Avdelningen är vidare ett särskilt resultatområde inom Jordbruksverket, vilket innebär att avdelningens kostnader och intäkter redovisas särskilt samt att avdelningen bär sina egna kostnader inklusive de overheadkostnader som avser avdelningen.

Utskottet instämmer i regeringens förslag. En annan avdelning på Jordbruksverket än distriktsveterinäravdelningen bör tilldelas rollen som beställare av veterinära tjänster och därmed ansvara för upphandlingen av dessa. Beställarfunktionen bör vara ansvarig för bedömning av behovet av kontrakterade veterinärer, genomförande av upphandlingar, kontraktstecknande, försäljning av distriktsveterinärstationer, hantering av det statliga anslaget såväl i de delar som gäller ersättning till privatpraktiserande veterinärer som till distriktsveterinärorganisationen samt administration och uppföljning av tecknade avtal.

För att ytterligare särskilja distriktsveterinärverksamheten från verksamheten vid verkets övriga avdelningar och därmed tydliggöra distriktsveterinärernas organisatoriska särställning bör som anförts i propositionen distriktsveterinäravdelningen i fortsättningen benämnas ”distriktsveterinärerna”.

Som framgår av den lämnade redogörelsen kommer de synpunkter som framförs i motion 2008/09:MJ21 (s, mp, v) yrkande 3 att uppmärksammas. Motionen bör lämnas utan vidare åtgärd.

Privatpraktiserande veterinärer ska kunna förordnas som officiella veterinärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om officiella veterinärer
2. lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor
3. lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)
4. lag om ändring i epizootilagen (1999:657)
5. lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)
6. lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och
7. lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om disposition av avgiftsintäkter för utbildning av officiella veterinärer (avsnitt 9.4).

Regeringens förslag (nr 8) till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) har av lagtekniska skäl överlämnats till kulturutskottet och kommer att behandlas i betänkande 2009/10:KrU3.

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att nya uppgifter till officiella veterinärer inte ska upphandlas bland privata veterinärer (s, v, mp).

Jämför reservation 4 (s, v, mp).

Propositionen

Officiella veterinärer

Den myndighet som regeringen bestämmer ska efter ansökan kunna förordna även privatpraktiserande veterinärer som officiella veterinärer.

Ny lag om officiella veterinärer

Regeringen föreslår en ny lag som ska tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär, vilka skyldigheter som officiella veterinärer har och om återkallelse av förordnanden.

Förvaltningslagen

I propositionen föreslås att förvaltningslagens bestämmelser om skyldighet att föra anteckningar, parterers rätt att få del av vissa uppgifter i ett ärende samt skyldighet att motivera och underrätta part om beslut ska tillämpas även för de officiella veterinärerna vid myndighetsutövning enligt lagen. Dessutom ska förvaltningslagens bestämmelser om jäv samt rättelse vid skrivfel och liknande tillämpas av de förordnade veterinärerna.

Ersättning till officiella veterinärer och kontroll av officiella veterinärers verksamhet

Ersättningen till en officiell veterinär ska enligt propositionen följa en av myndigheten fastställd taxa. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna meddela föreskrifter om avgifter för den utbildning som officiella veterinärer ska genomgå.

Regeringen får disponera de avgiftsintäkter som tas in för den utbildning som officiella veterinärer ska genomgå.

En veterinär är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras av den myndighet som regeringen bestämmer.

Överklagande av beslut att förordna en veterinär som officiell veterinär

I propositionen föreslås vidare att beslut om att återkalla ett förordnande som officiell veterinär ska kunna överklagas.

Enligt regeringens bedömning bör beslut om att förordna en officiell veterinär inte kunna överklagas.

Överklagande av en officiell veterinärs beslut

Regeringen föreslår att en officiell veterinärs beslut ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Vid talan i allmän förvaltningsdomstol för Jordbruksverket eller Livsmedelsverket det allmänna talan. Bestämmelser om detta införs i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor, djurskyddslagen (1988:534), epizootilagen (1999:657), livsmedelslagen (2006:804), lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. och lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter stärks och förtydligas

Enligt regeringens bedömning bör Statens jordbruksverk ges i uppdrag att utreda förutsättningarna för att införa ett system med utökad egenkontroll vid tävlingar med djur.

Bestämmelserna i djurskyddsförordningen och i Statens jordbruksverks föreskrifter om vid vilka tävlingar med djur som en veterinär ska medverka bör förtydligas.

Ban- och tävlingsveterinärernas uppgifter bör vidare förtydligas så att det klart framgår att de har skyldighet att ge akuthjälp till skadade djur.

Jordbruksverket bör ges i uppdrag att analysera dels hur besiktningen av djur före tävling ska gå till, dels ban- och tävlingsveterinärernas ansvar och uppgifter när det gäller dopningskontroll, smittbekämpning och kontroll av vaccinationsintyg i samband med tävlingar.

Motionen

Enligt motion 2008/09:MUJ21 (s, v, mp) yrkande 4 bör nya uppgifter till officiella veterinärer inte upphandlas bland privata veterinärer. Andra länder som har denna konstruktion har kritiserats av EU-kommissionen.

Utskottets ställningstagande

De officiella veterinärernas uppdrag innefattar i regel myndighetsutövning mot enskild. I EG-lagstiftningen finns det inget krav på att officiella veterinärer ska vara anställda av en myndighet. Officiella veterinärer definieras i EG-rättsakterna såsom av en myndighet utsedda veterinärer.

Som redovisas i propositionen har kommissionen riktat kritik mot flera länder, däribland Danmark och Finland, för det sätt på vilket officiella veterinäruppgifter utförs. Kritiken har riktats mot länder där praktiserande veterinärer även utför officiella veterinäruppgifter. Innebörden i kritiken är att ländernas system inte tillräckligt effektivt motverkar intressekonflikter. Kommissionen har även efter inspektioner i Sverige påpekat att det föreligger en risk för intressekonflikter med det svenska systemet. Sådana konflikter kan uppstå när en veterinär ska utfärda intyg eller göra inspektioner som avser djur som veterinären tidigare har behandlat eller övervakat i egenskap av besättningsveterinär hos en kund. Även ett flertal remissinstanser har anfört att det finns risker för att intressekonflikter kan uppstå när praktiserande veterinärer utövar myndighet i förhållande till egna kunder. Utskottet anser i likhet med regeringen att det trots risken för intressekonflikter för närvarande inte finns några realistiska alternativ till att låta praktiserande veterinärer utföra de officiella uppgifterna. Att bygga upp ett system där länsstyrelserna ansvarar för uppgifterna, såsom föreslagits av några remissinstanser, kan inte anses vara ändamålsenligt. Utskottet anser dock liksom regeringen att vissa åtgärder kan vidtas för att ytterligare minska risken för intressekonflikter. I propositionen föreslås därför att förvaltningslagens bestämmelser om skyldighet att föra anteckningar m.m. görs tillämpliga för de officiella veterinärerna vid myndighetsutövning.

Det är regeringens ambition att den statliga distriktsveterinärorganisationen inte ska vara större än vad som är nödvändigt för att upprätthålla de statliga åtagandena. Samtidigt är det viktigt att de djurägare och andra företagare som är beroende av att officiella veterinäruppgifter utförs inte förorsakas några störningar i sin verksamhet på grund av bristande tillgång på officiella veterinärer. Mot den bakgrunden anser utskottet i likhet med

regeringen att det bör vara möjligt för myndigheterna att förordna privatpraktiserande veterinärer för officiella uppgifter utan att samtidigt anställa dem.

De beslut som föreslås kunna meddelas av officiella veterinärer är att anse som myndighetsutövning med ibland omfattande konsekvenser för den enskilde. Det rör sig om samma slags beslut som Jordbruksverket respektive Livsmedelsverket i dag meddelar genom av myndigheterna anställda veterinärer. I framtiden kommer det att finnas såväl myndighetsanställda som offentligt förordnade privatpraktiserande officiella veterinärer. De båda kategorierna av veterinärer kommer att ha samma arbetsuppgifter och fatta samma slags beslut. Mot bakgrund härav bör som anförs i propositionen en bestämmelse införas i den nya lagen enligt vilken vissa, för den enskilde särskilt betydelsefulla, bestämmelser i förvaltningslagen ska gälla även för dessa veterinärer.

Utskottet tillstyrker regeringens lagförslag och förslaget om att disponera avgiftsintäkter och ställer sig bakom regeringens bedömningar i övrigt. Mot bakgrund av vad som anförts avstyrker utskottet motion 2008/09: MJ21 (s, v, mp) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ21 yrkande 1.

Ställningstagande

I propositionen föreslås långtgående åtgärder som slår sönder en nationellt heltäckande organisation av distriktsveterinärer som ska garantera tidig upptäckt av smittsamma djursjukdomar.

Efter en serie utbrott av djursjukdomar, t.ex. svininfluensan och fågelinfluensan, som snabbt spritt sig från land till land vidtar regeringen åtgärder som enbart har som fokus att konkurrensutsätta veterinärmarknaden. Att regeringen är villig att lägga ut så vitala delar som smittskyddsberedskap på privata aktörer är inte rimligt – det är en vital del i svensk krisberedskap. Mot bakgrund av det anförda anser vi att förslagen i regeringens proposition bör avslås.

2. Veterinär service i hela landet, punkt 2 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ21 yrkande 2 och avslår motionerna 2007/08:MJ460, 2008/09:MJ207 och 2008/09:MJ367.

Ställningstagande

Den organisation som finns i dag med distriktsveterinärer över hela landet med jourberedskap och fältservice är en garant för att vi ska upptäcka en smitta, vårda sjuka djur och förhindra spridning i ett tidigt skede. Regeringens förslag innebär att man slår sönder och säljer ut en fungerande organisation och ersätter den med något sämre med förevändningen att det skapar bättre konkurrens. Den nationella strukturen med distriktsveterinärer bör bevaras för att garantera en god smittskyddsberedskap.

Situationen är inte heller korrekt analyserad. Inom fältveterinärsektorn råder fri etableringsrätt, vilket gör att veterinärsektorn är konkurrensutsatt. Distriktsveterinärorganisationen innebär att djur har tillgång till adekvat veterinärvård i hela landet dygnet runt och att samhället har tillgång till en adekvat smittskyddsberedskap.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Jordbruksverkets roll, punkt 4 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ21 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är positivt att Jordbruksverket tydligare separerar sina olika roller. I dag har Jordbruksverket både i uppdrag att ansvara för smittskyddet för djur i Sverige och det centrala tillsynsansvaret över den veterinära yrkesutövningen – såväl myndighetens egen som den privata. Det har lett till misstänksamhet och samarbetssvårigheter. Det är därför rimligt att tydligt separera de olika verksamheterna för att öka förtroendet för myndighetens mycket viktiga roll. Det har t.ex. i andra sammanhang förts fram förslag om att vidareutveckla Veterinära ansvarsnämnden så att den också omfattar veterinär tillsyn, vilket kan övervägas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Officiella veterinärer, punkt 6 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Bo Bernhardsson (s), Jan-Olof Larsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Tina Ehn (mp), Aleksander Gabelic (s) och Roland Bäckman (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:MJ21 yrkande 4.

Ställningstagande

Av EG-lagstiftningen följer att ett flertal myndighetsutövande uppgifter ska utföras av en officiell veterinär. I propositionen lämnas förslag till en ny lag om officiella veterinärer som gör att privatpraktiserande veterinärer kan förordnas som officiella veterinärer. Andra länder som har denna konstruktion har kritiserats av EU-kommissionen, och vi ställer oss därför tveksamma till en sådan reform. Nya uppgifter till officiella veterinärer bör inte upphandlas bland privata veterinärer.

Detta bör ges regeringen till känna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2008/09:211 En ny organisation för veterinär service och vid utbrott av smittsamma djursjukdomar:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om officiella veterinärer.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.
9. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om disposition av avgiftsintäkter för utbildning av officiella veterinärer (avsnitt 9.4).

Följdmotionen

2008/09: MJ21 av Anders Ygeman m.fl. (s, mp, v):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2008/09:211.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bevara den nationella strukturen med distriktsveterinärer för att garantera en verklig smittskyddsberedskap.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att separera Jordbruksverkets olika roller för ökad tydlighet och förtroende.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nya uppgifter till offentliga veterinärer med anledning av EU-lagstiftning inte ska upphandlas bland privata veterinärer.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:MJ456 av Anders Ygeman m.fl. (s):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om privatisering av den veterinära vården.

2007/08:MJ460 av Eliza Roszkowska Öberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de statliga veterinärerna.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:MJ207 av Helena Bouveng (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de statliga veterinärerna.

2008/09:MJ367 av Cecilia Widegren (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika villkor för Sveriges veterinärer och möjlighet för privata veterinärer att utföra myndighetsuppdrag.

2008/09:MJ494 av Anders Ygeman m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av en veterinär serviceverksamhet i hela landet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om officiella veterinärer

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag ska tillämpas på officiella veterinärer som inte är anställda av en förvaltningsmyndighet.

2 § En veterinär får efter ansökan förordnas som officiell veterinär. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som prövar ansökan.

Den som har förordnats enligt första stycket får utföra sådana förvaltningsuppgifter som ska utföras av en officiell veterinär enligt bestämmelser i EG-förordning eller enligt lag eller annan författning som har sin grund i gemenskapsrätten. Förvaltningsuppgifterna kan innefatta myndighetsutövning.

3 § Följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223) ska tillämpas när en veterinär utför uppgifter som officiell veterinär

- 11 och 12 §§ om jäv,
- 15 § om anteckning av uppgifter,
- 16 och 17 §§ om parterers rätt att få del av uppgifter,
- 20 § om motivering av beslut,
- 21 § om underrättelse om beslut,
- 22 § om rätten att överklaga, samt
- 26 § om rättelse av skrivfel och liknande.

4 § En veterinär som har förordnats enligt 2 § första stycket är skyldig att låta sin verksamhet som officiell veterinär inspekteras. Regeringen meddelar föreskrifter om vilken myndighet som ansvarar för inspektioner enligt denna lag.

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad som krävs för att förordnas som officiell veterinär,
2. skyldighet för en officiell veterinär att genomgå utbildning samt om avgifter för sådan utbildning,
3. vilka övriga skyldigheter som officiella veterinärer har,
4. återkallelse av ett förordnande som officiell veterinär, och
5. avgifter för de uppgifter som utförs av en officiell veterinär.

6 § Beslut om att återkalla ett förordnande får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av en myndighet enligt denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen får inte överklagas.

Beslut om förordnande som officiell veterinär eller om återkallelse av sådant förordnande gäller omedelbart, om inte annat meddelas i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor ska införas två nya paragrafer, 5 och 6 §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Följande beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut som Statens jordbruksverk har meddelat i ett enskilt fall enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag,

2. beslut som en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer har meddelat i ett enskilt fall enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna lag, och

3. beslut som har meddelats med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som skall tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG¹.

Jordbruksverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

6 §

Beslut som avses i 5 § första stycket gäller omedelbart, om inte annat meddelas i beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ EUT L 146, 13.6. 2003, s. 1 (Celex 32003R0998).

3 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs att 38 § djurskyddslagen (1988:534)¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Beslut, som en statlig förvaltningsmyndighet i särskilt fall meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen, får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av en statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen.

Föreslagen lydelse

38 §²

En statlig förvaltningsmyndighets beslut i ett enskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Den myndighet som har förordnat den officiella veterinären ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Lagen omtryckt 2003:1077.

² Senaste lydelse 2008:660.

4 Förslag till lag om ändring i epizootilagen (1999:657)

Härigenom föreskrivs att 21 § epizootilagen (1999:657) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §¹

Beslut enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. En veterinärs beslut enligt 4 § får dock inte överklagas.

Jordbruksverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 2006:810.

5 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (2006:804)

Härigenom föreskrivs att 32 § livsmedelslagen (2006:804) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Beslut som Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat i enskilda fall enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Andra beslut av Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse skall kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av en organisation som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller en motsvarande sammanslutning på arbetsgivar- sidan.

Föreslagen lydelse

32 §

Livsmedelsverkets beslut i ett enskilt fall får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol om det har meddelats

1. enligt denna lag,
2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller
3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av någon annan statlig förvaltningsmyndighet eller av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Livsmedelsverket ska föra det allmännas talan hos allmän förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.

Andra beslut av Livsmedelsverket eller någon annan statlig förvaltningsmyndighet får överklagas hos regeringen. För att konsumenternas intresse ska kunna tillvaratas inom livsmedelsområdet får ett sådant beslut överklagas av en organisation som är att anse som central arbetstagarorganisation enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet eller en motsvarande sammanslutning på arbetsgivar- sidan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m.

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (2006:806) om provtagning på djur, m.m. ska ha följande lydelse.

24 §

Beslut som en statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt lagen, enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut som meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket.

Den myndighet som utövar offentlig kontroll för det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation.

En statlig förvaltningsmyndighets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

- 1. enligt denna lag,*
- 2. enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, eller*
- 3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.*

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en sådan organisation som avses i 9 § andra stycket eller av en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Det allmännas talan hos förvaltningsdomstol ska föras av

- 1. den myndighet som utövar offentlig kontroll om det överklagade beslutet har meddelats av en organisation, eller*
- 2. den myndighet som har förordnat den officiella veterinären.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m.

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (2006:807) om kontroll av husdjur, m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Beslut som Jordbruksverket eller en annan statlig förvaltningsmyndighet har meddelat enligt denna lag, enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Jordbruksverket *för* det allmännas talan hos förvaltningsdomstol om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken.

Föreslagen lydelse

20 §

Jordbruksverkets beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol, om det har meddelats

1. enligt denna lag,

2. enligt de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen, eller

3. enligt de EG-bestämmelser som kompletteras av lagen.

Detsamma gäller beslut som har meddelats av en annan statlig förvaltningsmyndighet eller en officiell veterinär som förordnats enligt lagen (2009:000) om officiella veterinärer.

Jordbruksverket *ska* föra det allmännas talan hos förvaltningsdomstol, om en organisation, en sammanslutning eller ett slakteri först har beslutat i saken. *Det samma gäller om det överklagade beslutet har meddelats av en officiell veterinär.*

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.